

خرد سیاسی، جستارهایی در آزادی، اخلاق و دموکراسی

معرفی کتاب

www.drmahmoudi.com

خرد سیاسی، جستارهایی در آزادی، اخلاق و دموکراسی، نوشته سید علی محمودی، از سوی نشر نگاه معاصر انتشار یافت. خرد سیاسی دربرگیرنده اندیشه های فیلسوفان و اندیشه وران ناموری است که در دوره ای چهارصد ساله، یعنی از سده شانزدهم تا نوزدهم میلادی، هر یک، با به میان آوردن اندیشه های نوبیان، تاریخ فرهنگ و تمدن انسانی را دگرگون کردند. اینان گرچه خود موسس و یا ادامه دهنده مکتب های گوناگون فکری و فلسفی بوده اند، اما همگی از میراث گرانسنگ یونان باستان بهره برده اند و بویژه، بر سر سفره خردورزی و فلسفه افلاطون و ارسطو، لقمه دانایی و فرزانی برگرفته و از جرعه معرفت و اندیشه آنان نوشیده اند.

نویسنده در پیشگفتار این اثر، در باره مفهوم « خرد سیاسی » می نویسد: « هر چند در آثار فلسفی با مفهوم های خرد نظری، خرد عملی، و خرد سیاسی روبه رومی شویم، اما این مفهوم ها نمایانگر وجوه متفاوت خرد انسانی است، وگرنه خرد، خود، یکی بیش نیست. از دوران یونان باستان تا روزگار ما، فیلسوفان و اندیشه وران، وجه سیاسی خرد را وجهه همت خویش قرار داده اند، چرا که زندگی بشر، آنگاه که از شکل فردی به درمی آید، صورت سیاسی به خود می گیرد. خرد سیاسی، عهده دار شناخت چیرستی، چرایی و چگونگی زیست اجتماعی بشر، در قالب نظریه های گوناگون سیاسی است. خردورزی سیاسی نیز کار اصحاب اندیشه است که فیلسوفان در میان آنان جایگاهی رفیع دارند.»

خرد سیاسی که حاصل پژوهش های نویسنده طی دو دهه، از سال ۱۳۷۰ تا ۱۳۹۰ است، در پی فهم، تبیین، تحلیل و نقد فلسفه ها و اندیشه های سیاسی در دوره های یادشده است؛ دوره هایی که در سیر تطور و تکوین تاریخ اندیشه سیاسی جهان ما، نقش موثر و تعیین کننده ای داشته اند. در واقع، بنیان های فکری و فلسفی دوران جدید- که به تاسیس فرهنگ ها و تمدن های امروزمین انجامیده-، در همین دوره نهاده شده است.»

مطالب خرد سیاسی در چهار بخش فراهم آمده است. بخش نخست، چالش فکری ارسطو و افلاطون را در باب دو مفهوم (و رویکرد) آرمان گرایی و واقع گرایی، تبیین می کند. مفهوم هایی که پس از ۲۵۰۰ سال، هنوز مورد مناقشه های فراوان است. مطلب دوم در این بخش، درباره دو مفهوم « انسان خوب » و « شهروند خوب » بر پایه اندیشه های ارسطو، و پیامدهای برگزیدن هریک، در سیاستگذاری های کلان آموزشی و پرورشی است. بخش دوم با عنوان « ماکیاولی »، در سه نوشتار به تبیین، تحلیل و نقد اندیشه های سیاسی ماکیاولی و ارتباط آن با اخلاق، دین و عقلانیت، با رجوع به آثار اصلی او می پردازد. بخش هایی از این نوشته ها، پالایش اندیشه ها و رهنمود های ماکیاولی از بدفهمی ها و بدآموزی هایی است که در ارتباط با متن آثار او به

انجام رسیده و تذکر جفایی است که به ناروا بر او رفته است. بخش سوم، به فلسفه سیاسی هابز و لاک، درباره آزادی، اقتدارگرایی، تساهل و مدارا، انقلاب، دموکراسی لیبرال و موضوع استقلال نهاد دین از حکومت می پردازد. بخش چهارم - که واپسین بخش این کتاب است - از سویی بنیان های فکری و آموزه های روشنگری را مورد بحث قرار می دهد، از سوی دیگر، به نقد مکتب اخلاقی فایده گرایی می پردازد که در سده نوزدهم، با اندیشه های جرمی بنتام، جیمز میل و جان استوارت میل در انگلستان به اوج خود رسید، اما کماکان مکتب مختار و اصلی زمامداران سیاسی جهان امروز است. سپس فلسفه تفکیک قوا در اندیشه های مونتسکیو مورد بحث قرار می گیرد. دو مطلب پایانی این بخش، یکی در باب «خودکامگی اکثریت» در اندیشه های توکویل، و دیگری، دیدگاه های او درباره ارتباط میان دین و سیاست است.

نویسنده خرد سیاسی، در پایان می افزاید: « مطالب این کتاب در چهار بخش یادشده، با نگاه به جامعه ایران و بویژه، بحران ها، کاستی ها، نیازها، ضرورت ها و خواسته های آن فراهم آمده است. گرانیگاه این متن ها، چیزی جز شناخت خرد سیاسی و چگونگی دستیابی به آن و گسترش و ژرفا بخشیدن به آن، در ایران امروز و فردا نیست. »

خرد سیاسی، جستارهایی در آزادی، اخلاق و دموکراسی، در ۲۱۵ صفحه از آغاز سال ۱۳۹۴ وارد بازار کتاب شده است.